

توضیحات استاد هادوی تهرانی درباره حکم شرعی رمزارز

شهریور ۸، ۱۳۹۸ آخرین اخبار، اقتصاد و بازار، دیدگاه و گزارش

استاد هادوی تهرانی با بیان اینکه هرگونه اقدامی در راستای استخراج بیت کوین حرام است، اظهار کرد: فتوایی که با عنوان حکم شرعی یک رمزارز (بیت کوین (Bitcoin) منتشر شده است، صرفاً به بیت کوین اختصاص دارد و درباره رمزارزهای دیگر به طور خاص، فعلاً اظهار نظری منتشر نشده است.

به گزارش شبکه اجتهاد، در پی انتشار نظر استاد مهدی هادوی تهرانی در خصوص حکم شرعی یک رمزارز (بیت کوین (Bitcoin) محققین، فعالان حوزه اقتصاد و عموم مردم به صورت کتبی و شفاهی درباره نظر منتشر شده و نیز مصادیق حلال رمزارز از دفتر ایشان درخواست توضیح بیشتری کردند. از این رو استاد هادوی در پاسخ به یکی از این استفتائات به شرح ذیل در این خصوص توضیحاتی را بیان نمود:

بسم الله الرحمن الرحيم

حکم شرعی رمزارز

آیا فتوای منتشر شده از آیت‌الله هادوی تهرانی در خصوص بیت کوین است؟ غیر از بیت کوین رمزارزهای زیادی وجود دارد که هر یک خاصیت‌های گوناگونی دارند؛ مثلاً ارز Monero به طور کامل طرفین معامله را پنهان می‌کند، تکلیف این تفاوت‌ها چیست؟ مسأله استخراج بیت کوین (و یا ارز دیگر) و فروش آن به غیر مسلمانان چه حکمی دارد؟ هر چند بیت کوین شاید در آینده دیگر برای دور زدن تحریم‌ها مناسب نباشد اما اکنون بنده خریدهای خارجی خود را به راحتی با آن انجام می‌دهم و پاسخگو هست! آیا باید این روند مثبت را قطع کرده و منتظر رفع تحریم‌ها باشم؟

باسمه تعالی

۱- فتوایی که با عنوان حکم شرعی یک رمزارز (بیت کوین (Bitcoin) منتشر شده است، صرفاً به بیت کوین اختصاص دارد و درباره رمزارزهای دیگر به طور خاص، فعلاً اظهار نظری منتشر نشده است.

۲- هرگونه اقدامی در راستای استخراج بیت کوین حرام است. بنابراین اگر کسی اقدام به استخراج این نوع رمزارز کند، به لحاظ حکم تکلیفی عملی حرام انجام داده است؛ ولی به لحاظ حکم وضعی، مالک بیت کوین‌های به دست آمده شده است؛ البته باید در اسرع وقت نسبت به تبدیل آن به ارز یا کالای دیگری اقدام کند و این تبدیل نباید با انتقال بیت کوین به یک مسلمان صورت پذیرد به گونه‌ای که در نهایت همچنان سیطره بیت کوین بر دارایی‌های امت اسلامی باقی بماند و نیز نباید به صورت مجانی انتقال پیدا کند تا باعث از دست رفتن معادل ارزی و کالایی بیت کوین از محدوده دارایی‌های امت اسلامی شود. پس باید به یک غیر مسلمان منتقل شود و در ازای آن نیز ارز دیگر یا کالا دریافت شود. و اگر شناخت طرف دیگر معامله ممکن نیست، باید آن را منتقل کند و گیرنده اگر مسلمان است همین وظیفه را دارد تا این که به غیر مسلمان منتقل شود.

۳- به طور کلی اگر رمزارزی دارای مالیت عرفی و ارزش عقلایی باشد و مشکلی مانند «احتمال عقلایی ضرر قابل توجه» در آن نباشد، از نظر شرعی دارای ارزش و مالیت خواهد بود و در اختیار قرار دادن دانش فنی، سرمایه گذاری و انجام فرآیند ماینینگ برای تولید این نوع رمزارز و نیز خرید و فروش آن جایز است.

بنابراین اگر رمزارزی مثلاً به دلیل سرعت نقل و انتقال و ارزانی نقل و انتقال، ارزش مبادله‌ای داشته باشد و افزون بر آن یکی از دو حالت زیر در مورد آن احراز شود، از نظر شرعی دارای ارزش و مالیت خواهد بود و در اختیار قرار دادن دانش فنی، سرمایه گذاری و انجام فرآیند ماینینگ برای تولید این نوع رمزارز و نیز خرید و فروش آن جایز است.

این دو حالت عبارتند از:

الف - هیچ شخص یا سازمان یا دولتی، هیچ گونه تسلطی بر سیستم آن رمزارز یا هیچ گونه نظارتی بر نقل و انتقالات آن ندارد. (البته چنین فرضی بسیار دور از واقعیت به نظر می‌رسد.)

ب - شخص یا سازمان یا دولتی بر آن نظارت و تسلط داشته باشد، ولی آن شخص یا سازمان یا دولت، شناخته شده و معتبر باشد که با ملاحظه اعتبار و حیثیت آن در جامعه و جهان، احتمال ایجاد اختلال در سیستم این رمزارز و یا از بین بردن آن در نظر عقلا منتفی باشد.

در این موارد از جهات یاد شده، رمزارز مزبور با مشکل «احتمال عقلایی ضرر قابل توجه» مواجه نیست و از نظر شرعی دارای ارزش و مالیت خواهد بود و در اختیار قرار دادن دانش فنی، سرمایه گذاری و انجام فرآیند ماینینگ برای تولید این نوع رمزارز و نیز خرید و فروش آن جایز است.

اما اگر احراز شود یا احتمال عقلایی وجود داشته باشد که شخص یا سازمان یا دولت شناخته شده یا ناشناخته‌ای بر آن رمز ارز نظارت و تسلط دارد و این احتمال وجود داشته باشد که آن شخص یا سازمان یا دولت، در این سیستم رمزارز اختلال ایجاد کند یا آن را از بین ببرد. رمزارز مزبور با مشکل «احتمال عقلایی ضرر قابل توجه» مواجه است و از نظر شرعی دارای ارزش و مالیت نیست و نیز خرید و فروش آن حرام و باطل است. همچنین به دلیل همان مشکل، در اختیار قرار دادن دانش فنی، سرمایه گذاری و انجام فرآیند ماینینگ برای تولید این نوع رمزارز جایز نیست. (آنچه در فتوای منتشر شده در خصوص بیت کوین آمده است، ناظر به همین فرض است.)